

Kommentar

Frihed for viden – og for danske universiteter

Mens vi stadig taler i Danmark, er andre europæiske universiteter ved at finde sammen i konsortier, og vi risikerer at danske universiteter, er nødt til at melde hus forbi

UNIVERSITETER

af Jens Oddershede og Peter Højland

Det er glædeligt, at Statsminister Anders Fogh Rasmussen på EU-topmødet i Slovenien i marts fik opbakning til sin vision om viden som den femte frihed på EU's indre marked.

Både virksomheder og universiteter har stor interesse i at få internationaliseret vidensområdet. Men hvis konkurrencen på vidensområdet skal være med til at udvikle universiteterne kræver det, at de danske institutioner får mulighed for at agere i udlandet og samtidig får fair konkurrencevilkår.

At klare sig på markedet handler ikke bare om kvalitet, men i lige så høj grad om fleksibilitet, og der er på det

te punkt i høj grad behov for ændringer.

Et punkt, hvor dette er yderst tydeligt, er den nuværende mangel på økonomisk fleksibilitet for universiteterne. De har f.eks. ikke mulighed for at følge Videnskabsministeriets eksempel og oprette et dansk universitet i udlandet (eksempelvis Kina, som det er tilfældet med Videnskabsministerens positive Kina-strategi). Det hæmmer også universiteterne i forbindelse med deres mulighed for at anskaffe udstyr og for at ansætte og rekruttere personale, og netop dette udgør et væsentligt problem.

Fair vilkår

Hvis Danmark skal tiltrække flere udenlandske topforskere og undervisere – og det er nødvendigt, hvis vi vil have, at de danske universiteter skal kravle længere op ad de internationale ranglister – skal universiteterne nemlig kunne tilbyde forskerne attraktive løn- og udstyrspakker. Det går ikke, at universiteterne (som nu) f.eks. er underlagt stramme statslige personaleregler.

Her handler det dog ikke kun om økonomisk fleksibilitet. F.eks. bør det også være en selvfølge, at de udenlandske forskere og undervisere

har mulighed for at have deres ægtefælle og børn med til Danmark – uanset, hvor lang tid, de opholder sig her. Vi må også i det hele taget se på forholdet mellem skat og velfærd og fastholde, at udlændinge, der betaler skat i Danmark, naturligvis også skal have del i de samfundsgoder, de betaler til. Vi har set eksempler på, at udenlandske forskere, der kommer fra lande uden for EU, er blevet mødt med krav om, at de selv skal betale for deres børns uddannelse.

Hvis uddannelsesinstitutionerne skal have fair konkurrencevilkår på det globale uddannelsesmarked, trænger en række danske regelsæt kort sagt til at blive set på med internationale briller.

Dette illustreres godt af,

F.eks. bør det også være en selvfølge, at de udenlandske forskere og undervisere har mulighed for at have deres ægtefælle og børn med til Danmark – uanset, hvor lang tid, de opholder sig her

hvor svært det har været for de danske uddannelsesinstitutioner at deltage i fællesuddannelser med andre gode universiteter, f.eks. gennem udmærkede programmer som Erasmus Mundus. For det første giver det problemer at håndtere, at uddannelse ikke er gratis i de fleste andre lande. For det andet, må danske universiteter kun medvirke til at udstede bevis for en fællesuddannelse, hvis mindst en tredjedel af uddannelsen er gennemført i Danmark. Og for det tredje er danske universiteter ansvarlige for at sikre danske studerende danske rettigheder – også for de dele af uddannelsen, der foregår i udlandet!

Nu skal der handles

Oven i disse uflexible regler kommer så det nye danske akkrediteringssystem, hvor uddannelser skal godkendes efter en række danske kriterier. Dette system kan også komme til at skade den danske konkurrenceevne på uddannelsesmarkedet, fordi loven her er tænkt meget nationalt. Der er derfor i udmøntningen af loven brug for, at det tænkes ind, at det relevante marked for uddannelserne kan række ud over Danmarks grænser – eller ligge helt uden for.

Kort sagt er vi i dag langt fra parate til den globale konkurrence på uddannelsesmarkedet. Der er brug for, at politikerne går fra blot at tale om internationalisering til også faktisk at give uddannelsesinstitutionerne optimale vilkår til at agere internationalt. Og der er al mulig grund til at gøre det. Internationale undersøgelser viser, at de universiteter, der har de største frihedsgrader, er dem, der er bedst til at levere gode resultater til samfundet.

Vi er derfor glade for, at Helge Sander har annonceret, at han vil nedsætte et udvalg, der kan gennemgå de danske regelsæt med internationalisering for øje. Men mens vi stadig taler i Danmark, er andre europæiske universiteter ved at finde sammen i konsortier, og vi risikerer at danske universiteter, er nødt til at melde hus forbi. Det er nu, der skal handles!

Jens Oddershede, rektor, talsmand for Danske Universiteter, og Peter Højland, direktør og formand for FBE, Forum for Business Education